

En Joan Maragall

A MB el poeta Maragall ha mort l'home més complet, potser, que hagi nat, fins ara, en terra catalana.

Heus aquí, al nostre entendre, el millor elogi que pot escriures del mestre que'ns acaba de deixar.

En Maragall era *un home*, i no estem tan sobrats com això d'homes a casa nostra, per a no plorar l'ausència definitiva d'aquest, com una gran pèrdua nacional.

En Maragall no era un poeta; era *el poeta*, encarnació viventa del tipu ideal del creador de bellesa; poeta en tots els moments i ocasions de la seva vida, perquè la poesia pot dirse que era consubstancial en ell i inspiradora de tots els seus actes, de tots els seus gestes, de tots els seus sentiments.

Poesia era la seva llar, convertida en un patriarcat, on la figura del pare era quelcom més que'l quefe de família: era el centre on convergia la veneració carinyosa de la muller i dels fills, dels tretze fills que en Maragall no sols havia engendrat, sinó que, prosseguint sobre d'ells, d'una faisó continuada i persistenta, l'obra de la paternitat, havia anat modelant a imatge i semblansa seva, posant en aquesta tasca educativa, no la fredor pedagògica del preceptor, sinó el calor, l'entusiasme i l'amor de l'artista que afina, llima i poleix les propies obres.

Poesia era aquell tractar afabilíssim amb que en Maragall corprenia a la gent des de'l primer cop que li parlaven, fins al punt de fer aplicable a n'ell mateix aquella frase que un dia va escriure fent l'elogi del Doctor Robert, al qui califica de «acumulador de simpaties».

Poesia aquelles generoses actituds que li feien pendre la ploma, ara en reivindicació dels drets de Catalunya, ara en pro de la purificació moral de la seva parla, ara per a senyalar a la Espanya caduca camins de regeneració, ara per a sublimar la exaltació dels sentiments patriòtics, ara per a captar per l'amor de Deu una almoïna en pro d'una fàbrica genial on se plasmava l'abracçada de l'art i de la fé, ara per a mediar en les guerres entre germans... ¿En quin moment crític per a la vida moral, material o política de Catalunya, en Maragall patriota, en Maragall ciutadà exemplaríssim, havia deixat de fer sentir el seu verb seré, inspirat, vident, que en mig de la pertorbació i del general desassossego venia a ser com la ruixada assobre l'aixut, com l'iris en mig de la tempestat?

I les paraules den Maragall queien assobre'ls caps i assobre'ls cors de les multitudes, com a doctrina incontrovertible, a la que ningú objectava, que no engendrava mai polèmiques, que s'acceptava unánimement per la forsa de la gran puritat de sentiments que la informava, tant com per la precisió amb que definia el moment i resolvia la situació. La paraula den Maragall era l'última paraula, sense apelació; era la paraula, més que de l'intellectual, del sabi, del sociolec o del filosof, la paraula del profeta, del patriarca, del sant, davant de la qual declinaven el propi pensar i el particular criteri de cada hù.

Poesia, tot poesia era aquest gran, immens amor que en Maragall sentia per Catalunya, un amor sereníssim, això sí, que renyava i amonestava entre petons, quan renyar i amonestar calia; que s'entregava tot sense rezels ni desconfianses en totes ocasions; amor puríssim de que n'estan aromats els versos del poeta, consagrats tots a sublimar la naturalesa i l'ànima de la nostra terra, que han trobat, pot dirse, en en Maragall, llur poeta definitiu, com s'acabarà per comprendre més endavant, el dia en que s'hagi desvanescuda del tot la impressió de la excessiva importància que pel damunt de la seva essencialitat va donarse un temps a l'obra poètica den Maragall, com a escola d'innovació, de revolució literaria.

Ell i en Verdager passaran a la posteritat—per incongruent que sembli l'agermanament d'aquests dos poetes— com les figures més representatives de la nostra poesia nacional, perquè, per oposades que semblin les arts d'expressió de l'un i de l'altre, se fonen i compenetren en el mateix nex de la patria les inspiracions llurs i llurs mateixos temperaments.

Poesia va ser la vida den Maragall, poesia ha estat la seva mort admirable, digna de qui havia sabut tan ben viure; mort que, més que tal, deuria anomenarse tranzit, dormició, reintegració de l'ànima del poeta a n'aquell tot d'espiritual serenitat, de incontorbable repòs i d'amor perfecte del que semblava miraculosament despresa.

(Cu-Cut - 28 Desembre 1911.)